

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รับที่ 4633
วันที่ 1 ส.ค. 2549 10:02
อ.พ. 1/2549
16 Aug
(0.15น.)

ที่ ทส 1002/ 6611

คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ
สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
60/1 ซอยพิบูลวัฒนา 7 ถนนพระราม 6
กรุงเทพฯ 10400

31 กรกฎาคม 2549

เรื่อง รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548

8 ส.ค. 2549

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

จัดเข้าวาระ.....

- สิ่งที่ส่งมาด้วย
1. สรุปรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548
 2. รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 จำนวน 20 เล่ม
 3. CD-ROM รายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 จำนวน 70 แผ่น

1. เรื่องเดิม

1) ตามมาตรา 13 (13) แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 กำหนดให้คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติมีหน้าที่นำเสนอรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการจัดทำนโยบายและวางแผนการจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของประเทศ

2) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ 5/2539 ลงวันที่ 15 สิงหาคม 2539 คำสั่งที่ 8/2542 ลงวันที่ 8 มิถุนายน 2542 และคำสั่งที่ 13/2547 ลงวันที่ 21 พฤษภาคม 2547 แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม เพื่อทำหน้าที่ดำเนินการและกำกับการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อมเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติตามขั้นตอน

2. การดำเนินงาน

1) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้ดำเนินการยกร่างรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 ภายใต้การกำกับของคณะกรรมการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งแต่งตั้งโดยคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ และได้มีการประชุมเพื่อพิจารณาร่างรายงานดังกล่าวรวมทั้งสิ้น 6 ครั้ง รวมทั้งได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการจำนวน 3 ครั้ง เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้องในสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและ

- ส่วนที่ 1 รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นประเด็นสำคัญในรอบปี พ.ศ. 2548
ส่วนที่ 2 รายงานสถานภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
(ตั้งสรุปรายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 1)

2) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติได้มีมติในคราวการประชุม ครั้งที่ 1/2549 เมื่อวันที่ 23 มกราคม 2549 เห็นชอบกับร่างรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 และให้นำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

3) คณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ โดยกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ดำเนินการจัดทำรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 เพื่อเป็นเอกสารเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และ CD-ROM แล้วเสร็จ ตามสิ่งที่ส่งมาด้วย 2 และ 3

เห็นควรดำเนินการตามมติคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในการนำรายงาน
สถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548 เสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบ

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไป

นาย: ดังกฤษณ์
(นายสริยะ จักรเรืองกิจ)

ประธานกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ

จัดอยู่ในประเภทเรื่องราวเพื่อสื่อเป็นมิติ
ที่เสนอคณะรัฐมนตรีได้โดยตรง

92 -

(นายสุรชัย ภู่งามเสวี)

รองเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการแทน
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

ค.ป. ได้นำเอกสารคณะรัฐมนตรี
เมื่อวันที่ - 8 ส.ค. 2549 ลงมติว่า
รับทราบ

สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กองติดตามประเมินผล

โทร. 0 2265 6538 โทรสาร 0 2265 6536

สรุปรายงานสถานการณ์คุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2548

ส่วนที่ 1 รายงานสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เป็นประเด็นสำคัญในรอบปี พ.ศ. 2548

1.1 กภัยพิบัติจากคลื่นยักษ์สึนามิ เกิดเมื่อวันที่ 26 ธันวาคม 2547 ก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิต ทรัพย์สิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในพื้นที่ 6 จังหวัดภาคใต้ชายฝั่งทะเลอันดามัน โดยทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งที่ได้รับผลกระทบ ได้แก่ ปะการัง ป่าชายเลน หาดทราย หาดทรายขาว และหาดทรายดำ มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านกายภาพและโครงสร้างของดินจากน้ำทะเลท่วมผ่านบ่อน้ำบาดาล บ่อน้ำตื้นเสียหาย และระบบประปาเสียหายเป็นจำนวนมาก รวมทั้ง เกิดหลุมยุบใน 16 จังหวัด นอกจากนี้ ยังก่อให้เกิดปัญหาน้ำเสียและการปนเปื้อนของแหล่งน้ำ

1.2 กภัยแล้งในประเทศไทย มีความรุนแรงขึ้น เนื่องจากปริมาณฝนเฉลี่ยทั่วประเทศลดลงในช่วงตั้งแต่กลางปี 2547 จนถึงต้นปี 2548 ส่งผลให้พื้นที่ทั่วประเทศขาดแคลนน้ำอย่างหนัก เชื้อน/อ่างเก็บน้ำขนาดกลางและขนาดเล็กประสบภาวะขาดแคลนน้ำ ส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤตภัยแล้งใน 71 จังหวัด 44,519 หมู่บ้าน ราษฎรได้รับความเดือดร้อนมากกว่า 11 ล้านคน คิดเป็นมูลค่าความเสียหายถึง 6,000 ล้านบาท โดยมีความรุนแรงมากในภาคตะวันออก ทำให้ภาคอุตสาหกรรมต้องลดกำลังการผลิตลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมทั้งประเทศ

1.3 สารอันตรายและของเสียอันตราย ได้ทวีความรุนแรงขึ้นตามการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ โดยสารอันตรายถูกนำมาใช้เพื่อการผลิตของภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม และสาธารณสุข ในปี 2546 มีการนำเข้าสารอันตรายเท่ากับ 4.6 ล้านตัน ในขณะที่มีการผลิตในประเทศถึง 22.3 ล้านตัน ปัญหาสำคัญ คือ สารอันตรายและของเสียอันตรายทั้งหมดที่เกิดขึ้นมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ได้รับการกำจัดอย่างถูกวิธี ส่วนที่เหลือจะถูกทิ้งปะปนไปกับขยะทั่วไปสู่สิ่งแวดล้อมหรือลักลอบนำไปทิ้งอย่างผิดกฎหมาย

1.4 การจัดการสิ่งแวดล้อมลุ่มน้ำทำกิน แม่น้ำทำกินตอนล่างยังคงมีความเสื่อมโทรมมากที่สุด มีคุณภาพน้ำต่ำกว่ามาตรฐานแหล่งน้ำผิวดินประเภทที่ 4 กล่าวคือ ปริมาณออกซิเจนที่ละลายในน้ำ (DO) มีค่าในช่วง 0.2 – 0.9 มิลลิกรัมต่อลิตร ส่วนปริมาณบีโอดีมีค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.9 – 6.3 มิลลิกรัมต่อลิตร สำหรับแบคทีเรียกลุ่มโคลิฟอร์ม พบว่า มีค่าอยู่ระหว่าง 12,080 – 200,000 หน่วย โดยแหล่งกำเนิดมลพิษที่สำคัญ ได้แก่ แหล่งชุมชน และจากภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ โรงงานฟอกย้อม โรงงานแปรรูปอาหาร โรงงานกระดาษ และโรงงานน้ำตาล นอกจากนี้ ยังมีแหล่งมลพิษจากกิจกรรมทางการเกษตร ได้แก่ ฟาร์มสุกร ฟาร์มเป็ด ปศุเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ นาข้าว และพื้นที่เกษตรกรรมต่างๆ ที่มีการใช้ปุ๋ยเคมี

1.5 การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลกและการเผาในที่โล่งในประเทศไทย โดยพบว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศโลก ทำให้เกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรงขึ้น ทั้งภัยแล้ง อุทกภัย และยังส่งผลถึงการกัดเซาะชายฝั่งรุนแรงมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการประสบปัญหาโรคระบาดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ได้แก่ โรคไข้สมองอักเสบ โรคสครับไทฟัส และโรคฉี่หนู เป็นต้น

ส่วนที่ 2 รายงานสถานภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

สถานภาพการเปลี่ยนแปลงของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน พบว่า ยังคงมีความเสื่อมโทรมอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

2.1 ทรัพยากรป่าไม้ ยังคงถูกบุกรุกทำลายอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2547 ประเทศไทยมีพื้นที่ป่าไม้ทั้งหมดประมาณ 104.7 ล้านไร่ (167,590 ตารางกิโลเมตร) คิดเป็นร้อยละ 33 ของพื้นที่ประเทศ โดยลดลงจากปี 2543 ประมาณ 1.56 ล้านไร่ (2,500 ตารางกิโลเมตร) ทั้งนี้ การตัดไม้ทำลายป่ายังส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและระบบนิเวศ สัตว์ และพืช ซึ่งถูกคุกคามและอยู่ในภาวะใกล้สูญพันธุ์

2.2 ทรัพยากรดินและการใช้ที่ดิน มีความเสื่อมโทรมเนื่องจากการชะล้างพังทลายของดินและการขาดการบำรุงอย่างเหมาะสม ในขณะที่พื้นที่ที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตรมีอยู่ประมาณ 84.5 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 27 ของพื้นที่ทั้งประเทศ แต่ถูกใช้เพียง 65 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.7 ของพื้นที่ทั้งประเทศเท่านั้น ทำให้พื้นที่ที่เหมาะสมยังไม่ถูกนำมาใช้ประโยชน์เกือบ 20 ล้านไร่ (ประมาณร้อยละ 6.3 ของพื้นที่ทั้งประเทศ) นอกจากนี้ ดินยังประสบปัญหาพิเศษ คือ ดินเค็ม ดินเปรี้ยว ดินขาดอินทรีย์ ดินตื้น ถึงประมาณ 182 ล้านไร่ (ประมาณร้อยละ 58 ของพื้นที่ทั้งประเทศ)

2.3 ทรัพยากรน้ำ เกิดภาวะการขาดแคลนในช่วงฤดูแล้งและเกิดอุทกภัยในพื้นที่ลุ่มน้ำยม ชีโขง ปิง ชายฝั่งทะเลตะวันออกและเจ้าพระยาตอนล่าง โดยมูลค่าความเสียหายของชุมชนเมือง การเกษตรและสาธารณูปการในช่วงปี 2532 – 2544 คิดเป็นมูลค่าถึง 7 หมื่นล้านบาท

2.4 ทรัพยากรธรณี มีการผลิตแร่เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ภายในประเทศในปี 2547 มากกว่า 40 ชนิด มูลค่าผลิตรวม 34,020.6 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ประมาณร้อยละ 15 กลุ่มแร่เชื้อเพลิงและพลังงานมีมูลค่าการผลิตมากที่สุด รองลงมาได้แก่ แร่ที่ใช้ในอุตสาหกรรมซีเมนต์ และกลุ่มแร่หินอุตสาหกรรมตามลำดับ โดยพบว่าการพัฒนาทรัพยากรแร่ส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชนและสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การเกิดปัญหาดินเค็มจากการทำเกลือสินเธาว์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และปัญหาฝุ่นละอองจากโรงโม่หินยังเป็นประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2.5 ทรัพยากรพลังงาน สถานการณ์ตามภาวะการขยายตัวของเศรษฐกิจของประเทศ ความต้องการใช้พลังงานเชิงพาณิชย์ในรูปของน้ำมันดิบและลิกไนต์มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 7.6 ตามภาวะการขยายตัวของเศรษฐกิจ โดยสถานการณ์การใช้น้ำมันสำเร็จรูปมีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี ในขณะที่ราคาของน้ำมันเชื้อเพลิงปรับตัวสูงขึ้นตามราคาสตลาดโลกโดยตลอด ทำให้รัฐต้องหาพลังงานทางเลือกที่จะนำมาใช้ทดแทนที่มีราคาถูก เช่น เอทานอลหรือเอทิลแอลกอฮอล์ แก๊สโซฮอล์ และไบโอดีเซล อย่างไรก็ตาม การใช้พลังงานในภาคอุตสาหกรรมการผลิต การขนส่ง การผลิตไฟฟ้า และภาคธุรกิจ ซึ่งพบว่าการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรพลังงานจะก่อให้เกิดมลพิษทางอากาศทั้งในรูปของก๊าซซัลเฟอร์ไดออกไซด์และก๊าซคาร์บอนมอนนอกไซด์

2.6 ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ยังถูกบุกรุกทำลายอย่างต่อเนื่องทำให้ระบบนิเวศชายฝั่งได้แก่ ชายเลน ชายหาด แหล่งหญ้าทะเลและแนวปะการัง มีความเสื่อมโทรมอย่างมาก ส่งผลกระทบต่อความหลากหลายทางชีวภาพและความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เป็นปัญหาสำคัญของทุกจังหวัดรอบอ่าวไทยและชายฝั่งทะเลอันดามัน ซึ่งพื้นที่ที่เกิดการกัดเซาะ ที่มีความสำคัญ ได้แก่

หาดหัวหิน บริเวณพระราชนิเวศมฤตทายวัน พระราชวังไกลกังวล ถูกกัดเซาะเป็นระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร รวมทั้ง การกัดเซาะชายฝั่งตะวันตกของปากแม่น้ำเจ้าพระยาที่มีอัตราการกัดเซาะ 10 -25 เมตร/ปี

2.7 ความหลากหลายทางชีวภาพในประเทศไทย พบว่า ชนิดพันธุ์พืชและสัตว์ถูกคุกคามต่อเนื่องมาเป็นระยะเวลายาวนาน เนื่องจากการขยายพื้นที่ทำการเกษตรและไร้เหลือน้อย หนอง บึงหลายแห่งถูกเปลี่ยนสภาพเนื่องจากโครงการพัฒนาเพื่อการทำเหมืองแร่ การสร้างเขื่อน การลักลอบเก็บของป่า กล้วยไม้ป่า และการลักลอบล่าสัตว์ป่า ล่านก เก็บไข่นก รวมทั้ง คุกคามต่อความหลากหลายทางชีวภาพในแหล่งท่องเที่ยว เช่น แนวปะการัง ถูกคุกคามด้วยขยะ มลพิษ สมอเรือ และการเก็บหาเปลือกหอย ปลาสวยงาม เป็นต้น

2.8 กวามมลพิษ ปัญหามลพิษยังคงเป็นปัญหาเดิมและเกิดขึ้นในพื้นที่เดิม เช่น ปัญหาฝุ่นละออง บริเวณริมถนนสายหลักและหน้าพระลาน จังหวัดสระบุรี คุณภาพน้ำที่เคยอยู่ในเกณฑ์ดีในปีที่ผ่านมา ปัจจุบันมีคุณภาพลดลง สำหรับปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชนต่างๆ ทั่วประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่การกำจัดขยะในเขตเทศบาลที่ถูกหลักสุขาภิบาลสามารถกำจัดได้เพียงได้ร้อยละ 42 ส่วนการจัดการขยะนอกเขตเทศบาล ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการกำจัดอย่างถูกหลักสุขาภิบาล รวมทั้งการเผาในที่โล่งทำให้เกิดปัญหาด้านมลพิษ

2.9 สิ่งแวดล้อมเมืองและชุมชน การเพิ่มขึ้นของประชากรและการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจและบริการอย่างรวดเร็ว ในขณะที่ระบบสาธารณูปโภคที่มีอยู่ยังไม่สามารถรองรับจำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้นได้ ก่อให้เกิดผลกระทบทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เช่น ปัญหามลพิษ ปัญหาที่อยู่อาศัย ปัญหาชุมชนแออัด การขาดพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชน และปัญหามลพิษของเมือง

2.10 สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรม ประเทศไทยมีแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลก จำนวน 5 แห่ง ประกอบด้วย แหล่งมรดกทางวัฒนธรรม 3 แห่ง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาและแหล่งโบราณคดีบ้านเชียง และแหล่งมรดกทางธรรมชาติ 2 แห่ง ได้แก่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าทุ่งใหญ่นเรศวร-ห้วยขาแข้งและพื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น-เขาใหญ่ สำหรับพื้นที่กลุ่มป่าดงพญาเย็น - เขาใหญ่ ได้ขึ้นทะเบียนเป็นแหล่งมรดกโลกทางธรรมชาติในปี พ.ศ. 2548 ส่วนปัญหาที่เกิดขึ้นพบว่า หลายแหล่งกำลังประสบปัญหาเสื่อมโทรมและถูกบุกรุกทำลาย ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเกินศักยภาพการรองรับของแหล่งธรรมชาติและแหล่งศิลปกรรม และยังขาดการบำรุง ดูแล รักษา และการจัดการที่เหมาะสม ในขณะที่ประชาชนยังขาดจิตสำนึกและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์

ส่วนที่ 3 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

จากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 ที่มีบทบัญญัติให้ความสำคัญกับการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและการปฏิรูประบบราชการเมื่อ พ.ศ. 2545 ทำให้การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้มีการปรับรูปแบบในช่วงปีที่ผ่านมา โดยมีผลการดำเนินการที่สำคัญคือ

3.1 มาตรการการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม ได้มีการเสนอแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ไขพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 โดยประเด็นสำคัญ ได้แก่ การกำหนดรูปแบบการรายงาน การเพิ่มหลักการการมีส่วนร่วมของประชาชน การปรับปรุงกระบวนการพิจารณารายงานและการเพิ่มบทลงโทษ และการบังคับใช้ เพื่อให้ EIA เป็นเครื่องมือประกอบการตัดสินใจในการดำเนินโครงการของภาครัฐและเอกชนอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

3.2 กฎหมายสิ่งแวดล้อม จากปัญหาด้านกฎหมายสิ่งแวดล้อมของประเทศไทย ที่ไม่สามารถนำมาเป็นกลไกบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จึงได้มีการพัฒนากฎหมายสิ่งแวดล้อมให้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ และลดความซ้ำซ้อนของกฎหมาย ด้วยการศึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเดิม เช่น พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 และการร่างกฎหมายใหม่ เช่น 1) ร่าง พ.ร.บ.ทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ... 2) ร่าง พ.ร.บ.การจัดการมลพิษโรงงานและมลพิษจากผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม พ.ศ. ... เป็นต้น

3.3 การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เกิดขึ้นจากการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติจำนวนมากโดยปราศจากการดูแลอย่างเหมาะสม ดังนั้น การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วยกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางจึงเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน ปัจจุบันหน่วยงานของรัฐได้นำกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในหลายระดับ เช่น การให้มีรูปแบบของตัวแทนภาคประชาชนในคณะกรรมการต่าง ๆ หรือการจัดตั้งหมู่บ้านพิทักษ์ระบบต้นน้ำของกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช เพื่อป้องกันไฟป่า การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้และแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมหรือโครงการที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.4 กองทุนสิ่งแวดล้อม ได้มีการจัดทำการบริหารกองทุนสิ่งแวดล้อมเชิงรุก เพื่อปรับปรุงการบริหารจัดการกองทุนสิ่งแวดล้อมให้เป็นกลไกการบริหารจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่มีประสิทธิภาพและมีเป้าหมายที่เป็นรูปธรรมและชัดเจน รวมทั้งทบทวนประเด็นปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารงานกองทุนที่เกิดจากข้อจำกัดของกฎหมายแล้วจัดทำเป็นข้อเสนอเพื่อการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้การบริหารงานกองทุนสิ่งแวดล้อมเป็นไปอย่างคล่องตัว มีประสิทธิภาพและทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

4.1 ส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนและการเข้าถึงข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การส่งเสริมให้เครือข่ายชุมชน ประชาชนทั่วไป และเยาวชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับพื้นที่ รวมทั้ง การเข้าถึงข้อมูลด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของภาครัฐ เพื่อติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวังการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

4.2 เร่งรัดการใช้หลักการผู้ก่อมลพิษเป็นผู้จ่ายและหลักการความรับผิดชอบทางสิ่งแวดล้อมมาบังคับใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้ประกอบการรับผิดชอบในการกระทำที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น มลพิษทางน้ำและมลพิษอากาศ

4.3 สนับสนุนการใช้มาตรการจูงใจเพื่อสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ได้แก่ มาตรการด้านภาษี กองทุนสิ่งแวดล้อม มาตรการร่วมลงทุนระหว่างภาครัฐและเอกชน เป็นต้น เพื่อจูงใจสนับสนุนการก่อสร้างระบบบำบัดน้ำเสียรวมการใช้เทคโนโลยีสะอาดในโรงงานอุตสาหกรรม และการสร้างแรงจูงใจให้ใช้สารอินทรีย์ทดแทนสารเคมีทั้งในรูปของปุ๋ยและสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

4.4 เร่งรัดการดำเนินการป้องกันล่วงหน้า (Precautionary Principle) มาเพื่อใช้ลดผลกระทบหรือความเสียหายจากการพัฒนาที่ส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การนำการประเมินผลกระทบเชิงยุทธศาสตร์หรือเชิงพื้นที่ มาเป็นเครื่องมือในการประกอบการตัดสินใจก่อนการดำเนินโครงการพัฒนาต่างๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง การประเมินความเสี่ยง (Risk Assessment)

4.5 เร่งรัดการปรับแก้กฎหมายที่ล้าสมัยไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญและสถานการณ์สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การปรับปรุงพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

4.6 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายประชาชนให้สามารถดำเนินการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมได้ด้วยตนเอง รวมทั้ง เอื้ออำนวยให้เกิดความร่วมมืออย่างมีประสิทธิภาพตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 290 เช่น การจัดการลุ่มน้ำท่าจีน

4.7 ส่งเสริมการสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมาย องค์กรความรู้ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน และเครือข่ายประชาชนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 46 และมาตรา 56 เช่น การอนุรักษ์เมืองเก่า

4.8 เร่งรัดการวิจัยและพัฒนาการผลิตพลังงานทดแทน เพื่อใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ เช่น การพัฒนาพลังงานทดแทนจากพืช เช่น การผลิตเอทานอลจากมันสำปะหลังและอ้อย และการส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยการผลิตไบโอดีเซล

รายงานสถานการณ์การรบกวนทางสิ่งแวดล้อม

พ.ศ. 2548

1 กลุ่ม

สำนักงานนโยบายและแผน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อม

